

نوښتنه د صربارصی

» پیسارانی، ی بلیمه ت

۱ - کوکرښه و مو نامه د مکرښی هونراوه کانی :

هه روه ها ماموستا هاشمی نه ئی : مه لا محمدی جوانپوش
که نه وهی برای پیسارانی په و له دهورو بهری [۱۸۶۰] دا
کوچی کردوه ، بی هاتووه که پیسارانی خه لکی گوندی
شمشیره و بهر له ساتی هه زاری کوچ ، کوچی دواپی
کردوه .... ده سنووسی ثم مه لا محمده لای سهید طاهری
هاشمی په ... ماموستای پایه بهر زیش علاءالدین سجادی
نه ئی : به بی لیکولینه و میه کی زور بومان ده رکه وتووه ،
پیسارانی له - ۱۰۵۲ - ی کوچیدا ، بهر انبه ر - ۱۶۴۱ - ی
زایین ، له بی پیساران هاتووه ته دنیاوه و ، له - ۱۱۱۲ - ی
کوچیدا ، بهر انبه ر - ۱۷۰۲ - ی زایین له ته مه نی - ۶۱ -
سالیدا کوچی دواپی کردوه ... هه روه ها ماموستای ناوبراو
نه نووسی : پیساران گوندیکه له ژاوه رو ، به ماوه ی - ۲۰ -
میلنیک که وتوته خوارووی پوژناوای شاری سنه وه^(۱) ...

۳ - سه رچاوه ی هونراوه و نه وینی :

له سه رنجی سه راهای هونراوه کانیا تیکرا بومان
دهرته که وی و دیاره که پیسارانی به سر وشت هونرو
شاعیره و ، به چه شنی سه رچاوه ی ته قیوی سه رده می
به هارو ، له کاتی ناسایی خویا جوشی گیان و دهروونی هه ستا
وهو سه ری کردوه ....

له سه راهای هونراوه کانیا دهرته که وی که - سی -
سه رچاوه ی نه وین و هونراوه له دلی پیسارانیدا کاریگر بوون و
شوینه واری قولیان بوون و ناشکرایه ....

په کم ، نازداری گیانی ... که به دل و دهروونیکي
خاوپنه وه هه مو هه ست و بیرو هوشی به دهوریا که راوه ، ... به
راده یه کی وا خولیا ی هه میشه یی بووه ، بته رست ناسا پووی
کړنووشی هه میشه یی لینی بووه و هه مو بوون و نه بوونی هه ر
نازداری گیانیی بووه ... له که ل ثم هه مو نه شق و نه وینه
خاوپن و پیروژه ، به داخی زور گرانه وه ، به ناشادی سه ری
ناوه ته وه و به کامی گیان و دهروونی بی که ردی نه که یشتووه ...

پاش کوشش و ته قه لایه کی زوری بی وچان و به
دهسته یانی چه ندان ده سنووسی کون^(۱) تا نیستا توانیوم
زوری ی هونراوه کانی هونری بلیمه ت و هه لکه وتووی کورد
ماموستا پیسارانی کوپکه مه وه .

شایانی باسه که له هاوینی [۱۹۷۵] هوه له که ل
ماموستایانی به ریز ماموستا مه لا عبدالکریمی مدرس و کاک
محمدی کوپیدا ، دیوانی پیسارانیمان نامه ده کردوه بو
چاپ .... به م چه شنه به هیوانی گیانی پیسارانی شادبی و
جهسته ی گلکوی له نارامی هه میشه ییدا به ویته وه و سه ر
له نوی له دایک بیته وه ، ... چونکه به راستی - دواپی خویشی -
شيعره کانی وه که سه رده می ژيانی خوی ویل و سه رگرده ان و
ناشاد و لانه واز بوون .

۲ - نه ژادی :

ثم هونره مه زنه مان ناوی [موسته فا] په و کوپی [مه لا
نه حمه] هه .... ماموستای پایه بهر ز [سهید طاهری هاشمی]
نه ئی : مه لا علی پیسارانی که ناز ناوی هه بیاره ، ته مه تی
هه فتا سال نه بی و خه لکی سنه یه ، نه ئی : وه که له شاره زایان و
زانایان بیستووه و نه وانیش له باوو باهیرانیانه وه بیستویانه
مه لا موسته فای پیساران خه لکی گوندی شمشیری لای خانه گاو
پاوه یه ، پاش ته و اوکرښی خویندن له شارو گونده کانی نه و
سه رده مه ی کوردستاندا ، هاتووه ته پیساران و بووه به مه لای
نه وی و له وی ماوه ته وه و به مه لا موسته فای پیساران ناوی
دهر کردوه ...

شایانی باسیشه که خانه گاو شمشيرو پاوه مه لبه ندو
کوپی زانیاری بوون و ، به دهیان زانای که وره و ناوبانگیان تیا
هه لکه وتوون ...

تا مه جاز نمبو حه قلیق نمبو
 حه قلیق بی مه جاز ته حلیق نمبو
 شیوهی مه جنوونی بی لهیل نمبو
 کو که نیی فه رهاک بی مهیل نمبو
 هر کهس جه نه شفقش دلشک نمبو
 دهری خیر په ریش گوشک نمبو^(۱)

دووم سه رچلوهی هونراوهی :

بریتی به له سروشتی په نگین و بی هاوتای نه و ناوچانهی
 تیایانا زیاره ... به هر لایه کا رویشتهوهو بو هر لایه کی
 پوانیوه ، هر چوار و هرز دیمه نی دلکش پاکیشاوهو به بی ناگا
 دلبندهی بووه : ... خو ناوچهی هورامانیش بو خوی به په لی
 تاییه تی کردگار کیشراوهو ، - بیسارانی - ش وهکو مه لی
 به هر مه ند ، به تاره زوری خوی بیایا که پارهو ، به سه ر خاک و
 دارو به ردیا هریکه کی گیانیی به رزکردوته وه شاخی ، باخی ،
 گولی ، چلی ، خه زان ، سیوهیل ، چه م و دول و گوم و گولای ،
 نه مانی ، هر چوار و هرز ، ... دهرناکات و تیشکی دلی به بالای
 هه موریا نا په خشان نه کات و ، نه وهندهی تر کاریگره بن ....
 وهک شهیدایه کی راسته قینه و بی که ردیش له هه موو دیمه نیکی
 جوان و شیوهیه کی قه شهنگا ، ته نیا هر دلداره نازیزه کی له
 به رچاویه تی و ، وا دینه پیش چاوی که هه موو سروشتی رهنگین

لیره شا یادی دیوانه کی شه م دینه پیشه وه ، که دوی
 بیسارانی سه ری هه لداو ، پتر دریزه ی به نه وینی
 سووتینه رداو ، هه مان خولی بیسارانی دوویاره کرده وه ، ...
 دوی هه زاران نه شکه نجه و ناسورو تالوی مه رگ ، که و
 بی دهنگ ، په روانه ناسا ، به دهوری نه وینی کرداری شه میا ،
 هیدی هیدی جه سته ی توایه وه و یادی پر له کله ی نه مری
 مایه وه ، ... هه لبه ته به م جه شنهش نه بوایه نه م به ره مه
 به رزانه شیان نه نه هاتنه کایه وه ... !!

بو نه م مه به ست و بوارهش ، به سهدان هونراوهو غه زه لی
 به رزی وتوون ، به که له یه که کاریگره تر و به چیژترو
 به سووترن : ... له م دهره ته شا هونراوهی - ناله ی
 دهرده دار - نه خه مه په رچاو ... له گول سه ر هتاو سه ر نه جامی
 پر له ناهه مواریدا ، بیسارانی هه ر له یه که م چرکه وه زانیویه تی
 ریگی نه وینی راست و بی که رد ، بی ناخ و ناله و هاوار نابی و ،
 نه بی دل و دهروونی شهیدا کانگای داخی پر له ناسوری بی ...
 تاشه پیداش دژواریی روزگار نه چیژی ، به کام ناگات : هر به م
 بی بهش هه رچه نده گول بی درک نی به ، که چی له پیناوی
 نه وینیا بولبول خوشییه کی بی هه متا نه چیژی و ، به
 په له پووژی ته کان نه دا بولای ... هه ر که سیکیش له نه شقو
 نه وینه وه به دور بی ، هه رگیز ناگاته مه به سته ی راست و
 دروست : تا نه شقی مه جازیش نه بی نه وینی راست سه ر
 هه لنادات و نابی ، له نه نجامیشا هه ر کهس به نه شقی خوی شاد
 نه بی ، سه ری هه موو دنیای لی ریته وه یه که و ، دهری پوو ناکی
 لی ناگریته وهو به ناو میدی سه ر نه نیته وه ...

ناله ی دهرده دار بی ناخ نمبو
 دهروونی عشق بی داخ نمبو^(۲)
 عشق تا دمنی جه فاش نمبو
 بی جه فا هه رگیز سه فاش نمبو
 گول جه گولستان بی خار نمبو
 بلبل جه نه شفقش بیزار نمبو^(۱)
 هه ر کهسی نه شفقش ره قلیق نمبو
 واسل به طهریق حه قلیق نمبو .
 مه جزوونی عشق بی یار نمبو
 عشقان بی یار مه دار نمبو^(۲)

ناويزانی جوانی نازداری جوانیه تی ؛ .... بهم چه شنه که گیانی خوبی له ناو نهم جوانی یه ی سر و شتا نه بیننی ، شیوه یه کی زور بلیمه ت و هونه رمه ندانه ، که هر له خوبی بیت ، سه راهای بووکی سر و شت پیوه ن نه کا به بووکی کوچه ی دهر وونی یه وه ....

له بواری نهم مه به سته شیا ، له دیوانه که یا ، به دهیان هونراوه به رچاو نه که ون ؛ لیره داو بو نمونه ، هونراوه ی - سای سه هندی سه نگ - پیشکش نه کم .... بیسارانی - ی شهیداو دهر وون پر له کلپه و بلیسه هه میشه و هه رده م هه موو یادی بریتی یه له ناواتی دهر وونی ؛ نه و هتا ناواته خوازه هه موو بوونی له هه ناسه ی پیک که یشتنا له گه ل سه رچاوه ی خوشه ویستیدا بتویته وه ؛ که چی هه میشه و له هه موو شوین و کاتیکا به دکاری به دخور ، هه نکاو به هه نکاو شوین پیی هه لئه گری و ، ناهیل بچوو کترین ناواتیشی بیته دی ؛ بویه ناچاره په نا به ریته بهر دیمه نیکی به چی و دلگیری سر و شتی قه شهنگو رازاوه ، که په نای زور به ی سه رده می که پیده می دورو دریزیه تی ... بهم چه شنه له به ره یانیکا ، له سه ر لوپکه یه کی بلندو له سای تاویره به ردیکی گه ورده ا ، به هه ناسه ی سارده وه سه رنجی دورو به ری دورو نریک و هه موو لایه که نه دا ؛ که ی و دهنگی و ناسایش بالیان کیشاوه به سه ر هه موو لایه کا ؛ شنه و سروه ی سازگاری سپیده ، قاسه ی که وی نه خشین ، چریکه ی مه لی ره نکا ورده نگ ، جریوه ی پوله چوله که کیوی و ژیکه له ی کوپستانی هه ست فرین ؛ .... نه که دلی ، هه زار دلی بی دهر دیش شهیداو سه ودا نه بن و هه زاران ناواتی شپیرین سه ر هه لئه دهن .... به تی بیسارانی ناواته خوازه له گه ل نازدارو هه لبر اده ی دانسه قیا ، هر له به یانه وه تا دوا هه ناسه ی ژین له سایه ی تاویره به ردیکی سه رکه شتا ته من به سه ر به ری ؛ به لام به و مه رجه ی نه یاری ره زاگران و نیسک قورس فرسه نگ به فرسه نگ و قوناخ به قوناخ دوا یان نه که وی ؛ .... دوو به دوو ، هه ردوو به خوشی و شادی دانیشن و یادی تالی و شیرینی سالانی رابوردووی دورو دریز بکه نه وه ؛ جار جار یکیش له شهیدا ی هه لبر ووزاوه نیازو ، له نازداری هاوه ستیشه وه تاز ؛ ... بهم چه شنه و تا دوا هه ناسه ی ته مه ت له سایه ی نهم تاویره دا ژینی پر له کام و ناوات به سه ر به ری ؛ چونکه به راستی ، وهک بیسارانی نه تی ، له م

دنیا هیچ و پووجه له دا ، هر نهم سه رمایه یه و ، هه موو شتیکی تر بووچ و بو شه ...

سای سه هندی سه نگ ، سای سه هندی سه نگ
سو بچده م و هه شن سای سه هندی سه نگ^(۷)
به لام به شه رتی ره قیپی به د ره نگ
نه گنونه و هه نت فرسه نگ به فرسه نگ^(۸)
چه نی دوسی ویت بنیشی به شد
ویه رده ی سالان بلوهری و مید^(۹)
کلنیز چه تو ، گا ناز چه دل بهر
نه و په ی تو سوزان تو چه نه و به ته ر^(۱۰)
هه ر تا که عه مرت یاوو به نه نجام
نه سای نه و سه نگدا بو یاری به کام^(۱۱)
نیدهن سه رمایه ی نه ی دنیا ی فانی
ما باقی بووچهن هه رچی مزانی^(۱۲)

سینه م سه رچاوه ی هونراوه ی بیسارانی :

بریتی یه له خوشه ویستی یه که لای و بی گومانی پر له باوهری بی گه ردی یه زدانی گه وره ؛ ... له مه شا که یشتوته پایه یه کی زور به رزی ره وان و ، له ناسمانی فله سه فه ی سونیکریی بوختا ، ره وان شادو هیوا به هیزو به رچاو به رچاو به رچاو رو شه ... بو نمونه ی نهم ریباز هه هونراوه ی [رونی کلری دیم نیمان مه پو شتا] پیشکش نه کم ، که یه کیکه له دهیان هونراوه ی بو نهم مه به سته له کانگای دلی به تینه وه هه لقولاون ...

واله دنیا یه کی ، وهک دنیا که ی شیخ سه نعانو ، بی ناگا له خو ، بیسارانی وه کو په لی به ربا ، بی نه وه ی بزانی سه رنجامی به کوئی نه گات و شه پولی دهریای هه لچووی نه وین به ره و کوئی رانه پیچی ، بوونی خوبی نه هاویته نامیزی نه شقی راستی یه وه و دلی پایه ندی نه و زولفه زوننار ناسایی یه نه بی ، وهک شه وه زهنگ نه نوینی و به ری بوخساری پر له گزنگی گرتووه ... دیمه نیش هه زاران نه وه ندی تر دلگیر تره و شاعیریش به جاری بلیسه ی به رز پووه ته وه ..
بهم چه شنه سه رزه نشتی دل نه کات ، که بوچی پووی له

پووناکی وەرچهرخاندووو پشتوینی ئاگر په رستی له که مه رایو ، وهك شیخی سه نعان ئیمان نه گوریته وه به زوننار !! ... له نه جاما به گوچکای دل وه لام وهرته گری ، بیرهوی نه شقی راست و بی گردی ناگوریته وه به هه موونایین و دینی ناتواوی پر له پوالت و پیاپی ؛ به کړنووشی پووکشی شهوان و به بیانیانی به ناو خاوهن باوهره کان و ، نه وانه ی نه نه ست له پنی راست لایان داوه ....

پوی کلری دیم ئیمان مه پووشا

دل ئیمان به دست کولفار فروشا^(۱۶)

دینی ته رسا گرت ، هور گیلآ جه گشت

په ست په ست به زوننار کلنسلو که نشت^(۱۷)

واتم ئه ی فامت شو نه سهر

کې به ستهن به دین کولفارن که مهر !!^(۱۸)

دل وات به خودای کلسازو که ریم

من جه دینی تو پیزارم ، به ریم ،

جه لقیوه جه زولف زونناری دل بهر

نمدهو به مولک داراو نه سکه ندهر^(۱۹)

سوب سه دای نالووس ، سهیری بتخانه

دینی ته رسایان ، کلنسا یانآ

خاسته رهن جه دین ناتمه ملی تو

جه سوچه دی ریای سو بیح و شلمی تو^(۲۰)

x x x x x

په راویزه کان :

۱ - هونراوه کانی بیسارانیم له م ده سنووسانه ی خواره وه وهرگرتوون :

(۱) ده سنووسی به نرخی ماموستای گه وره - سهید طاهری هاشمی - که به شی هره زوری هونراوه کانی بیسارانی تیایه و راده بیان نه گاته [۹۰٪] .

(۲) ده سنووسی خوا لی خوشبوو ما موستا نه جمه دین مه لا .

(۳) ده سنووسی خوا لی خوشبوو علی که مال باهیر .

(۴) ده سنووسی ماموستای پایه به رز شیخ محمدی خال ، که له سلیمانی له کاتی هه لوه شانندی خانوویه کی کونا ، له ناو پایه په کا دوزراوه ته وه ، له په راویزی لاپه ره - ۵۲ - ۱ د ، نه م رسته په نووسراوه : [تاریخ عبدالقادر پسر خضر چاوش سنه ۱۲۴۵] بویشم ساخ نه بووه وه چه ند سال له وه وپیش نووسراوه ته وه : نه م ده سنووسه ش له هه موویان دیرینتره .

(۵) ده سنووسی دوستی به زیزم ماموستا محمد علی قهره داغی .

۲ - علا الدین سجادی ، میژووی نه ده بی کوردی ، چایی دووم ، ۱۹۷۱ ، لاپه ره - ۲۰۶ .

۳ - نمه بو : نابی .

۴ - خار : دیک ، چقل .

۵ - مه دار نمه بو : هه ل ناکن ، نارامیان نی به .

۶ - په ریش : بو ی .

۷ - سای سه هندی سه نگ : سییه ری تاویره به رد .

۸ - نه گتونه وه نه ت : دوات نه کوی .

۹ - چه نی دوستی ویت : له گه ل دوستی خوتا - بنیشی : دانیشی - و په رده : رابوردو ... واته : له گه ل دوستی خوتا به شادی دانیشی و یادی سالانی رابوردو بکه پته وه .

۱۰ - گا : جار ... واته : جار جار له تووه نیازو له دل به زیشه وه ناز ، تو بو نه و سووتاو بی و نه ویش له تو به ته ر .

۱۱ - یاوو : بگات - بو یاری : رابویری

۱۲ - ئیدهن : نه مه په .

۱۳ - پوی : پوژی - مه پووشا : نه پووشی - فروشا : فروشتی .

۱۴ - هور گیلآ : هه لنگه راپه وه .

۱۵ - فامت شو نه سهر : هوشت کوا ؛ هوش له سه رتا نه مینی .

۱۶ - نمدهو : ناده م .

۱۷ - شام : ئیواره .